

Kongl. collegii medici underrättelse om en bepröfwad hus-cur emot watnaktig...

Kungl. förordningar 2. saml.

National Library
of Sweden

Kongl. Collegii Medici

Kungl. förordn.
2. saml.

Underättelse

Om

En bepröfvad Hus-Cur emot
vatnaktig swullnad efter förutgångne
febrar.

SEDERHOLM,

Tryckt uti Kongl. Tryckeriet, 1758.

Sedan Kongl. Collegium endels af the Läkare, som blifwit utsticade i Landsorterne til the siukas hjelp, endels genom breswärling med Provincial-Doctorer och äfwen af egen ärfarenhet genom the fattiga siukas dageliga besök förnummit, at then nu i flere Månader grasserande febern, icke allenast ännu på flere orter continuerar och swärligen utan ChinChina står at bota, utan ock lemnar efter sig en watnagtig swullnad, som är ganska beswärlig och långsam; Så har Collegium härmedelst welat för thet Allmänna urgiftwa följande råd och botemedel, som redan wisat en önskelig wärkan, i synnerhet wid swullnaden, hwilken annars går til en swår watsot, och på slutet en säker död. Och på thet at fattigt folk, som ej altid kunna träffa Läkare och icke hafwa lägenhet at köpa Medicamenter ifrån Apotheken, må kunna utan ringaste kostnad blifwa hulpe, har Collegium varit omtänkt, at ställa ut allmännare bruk allenast 2:ne wärter, hwilka hafwa en äfwen så besynnerlig god och i långliga tider bepröfwad wärkan, som the tillika äro på alla orter och ställen i Riket fångbare och kände. Man tager 4 händer fulla med särsta Enrötter antingen raspade eller söndersturne i fina stycken, särst Granbarr, af yttersta mjuksta och sidsta stättet på qwisten, sönderstötte mogne och särste Enbär två händer fulla af hwartera, til 2 kannor kallwatn, och kokar thet uti en Järngryta til theß 2 stop är qwar, så thet silas och drickes warmt, mor-nar och qwällar til $\frac{1}{2}$ stop hwar gång. Ungt folk och barn kunna dricka theraf helt qwarter eller mindre efter ålder. För them kan ock thenna decoct eller kokning göras behageligare med halsparten upkostad söt mjölk eller med litet honung när then finnes.

The som tycka at thenna kokning är widrig til smaken, kunna göra then swagare efter behag, the kunna ock litet torka theße 3 slags krydder och bruka them som Thé, så man allenast uppå thesamma står hett watn, som innom en liten stund får utdraga kraften. Härwid tages noga i åkt, at then siuka, som dricker thenna decoct, bör ligga stilla, och öfwerhölja sig, så at kroppen kan theraf komma i sweitning. I förstone torde häraf föga swett kunna förordfakas, icke heller urin så lätt drifwas, thesöre wore wäl, at man efter någre dagars bruk anställer för then siuka et eller annat karbad, hwarigenom kokningens wärkan så bättre befordras. Uti badet brukas Enris, Granris, litet salt och aska.

The

The som hafwa lägenhet at bruta imme- bad af smedje- stagg, kunna ock verkställa thet med nytta. The som äro så matte, at the ej kunna gå uppe, lära ej tåla badet, utan böra hålla sig wid kofningen. Swullna ben omlindas med torra Fårskinn, då föttsidan lägges inåt benet. När benen komma i swett, böra the torkas, och warma torra fläden omläggas, som äro rökte med Enbär eller Marich, hwilket sednare finnes i myrstaekar och ser ut som små hwita korn.

För them hos hwilka kofningen hwarcken drifwer swett eller urin, är nödigt, at hwar morgon och afton för drickningen intaga 1 eller 2:ne sönderkroshade hwitlöks klyfter, men barn theremot hos hwilka sådant händer, kunna dricka $\frac{1}{2}$ qwarter mjölk, som allenast upkofas med några sönderstötte hwitlöks klyfter, alt efter år och omständigheter. The som hafwa förstoppat lif, kunna hjälpa sig til öpning med en twäl- eller ljustbit, som gjöres hal med smör och införes i ändetarmen hwarannan eller 3:die dag.

Annars wore thet önskeligt om hos Ståndspersoner i Sofnarne sunnes antingen til skänks eller köps för fattigt folk, något säkert afförande medel, som kostade så litet at hwar och en aktade förrådet theraf som en ringa ting.

1. Rod af Jalappa rot kostar efter Apothekare - Taxan 24 öre Ropparmynt, och när thet delas i 6 lika delar, så har man för full- vuxit folk 6 doses eller til 6 gånger. Förser man sig med et mått, som innehåller $\frac{1}{2}$ lod, så slipper man gjöra afdelningen med wigt. Et sådant pulver brukas en gång i weckan jemte dageliga kofningen af them, som ej hafwa tillräckelig stolgång. Barnen, som äro swullne och förstoppade kunna ock bruka en gång i weckan thetta pulver. En $\frac{1}{2}$ dosis eller et mått som delas midt i tu, är nog för en 15 eller 20 årig: $\frac{1}{4}$ mått för en 10 til 15 årig.

För barn under 10 år brukas pulvret til et sönderstött pepparkorns storlek för hwarje år, så at 1 års barn får så mycket som et pepparkorn och 5 års barn, så mycket som 5 korn och så vidare.

Thet torde hända at mängen wäntar thet thenna kofning skal genast hjälpa, och när thet ej sker, lemnas then för bittida, hwarigenom et godt hjelpemedel af otålighet och mistroende förslöses. I sådant fall rådes, at thermed ständigt fortfara, til thes swullnaden aldeles gådt bort. Ther siuka får äta merendels all slags förekommande spis, utom Glas och rökt Kött, men ej dricka något annat än thenna kofning.

Om

Om swullnaden i förstone skulle något tilltaga, bör thet icke af-
främja then sjuk. När swullnaden enwisas och man något nyttjat
thenna dryck, samt blifwit wan wid smaken, bör man göra koknin-
gen dubbelt starkare, ty ju starkare then kan tålas, ju förr hjälper then.
Then som har Enbårs-mos, kan theraf blanda et skedblad til et stop
af kokningen eller nyttja thet för sig sielft. Annars wore thet önskelig-
git och ganska angelägit, at hwar Landtman, wore försedd i sit hus
med några kannor Enbårs-mos ärligen, som ganska lätt och utan kostnad
på följande sätt kan tillagas: Man krosar bären, och kokar krasten ur
them, silar och präpar lagen therifrån, kokar then til lagom tjockt mos,
så är then färdig. Et Hus, som har Enbårs-mos, Honing och Watnlin-
gon kan sägas hafwa et litet Hus-Apothek, och borde ingen vara thesa sa-
ker förutan, hålft the kunna skaffas utan särdeles kostnad på alla orter i Riket.

Thenne koknings nytta är utom thes nog namnkunnig, uti för-
biugg, och tienar i synnerhet til at förekomma Groß-febrar och flusar,
så wäl som andre Höst- och Wår sjukdomar, om then drickes om wä-
ren uti Martii och Aprilis, och mot hösten uti Augusti och Septembris
Månader, så then kan drickas kall eller warm, i större eller mindre myc-
kenhet, med eller utan mjölk och honing, starkare eller swagare, mer
eller mindre kokad, efter tycke och behag, och utan at therigenom hindra
eller afhålla sig ifrån alla slags syflor och wanliga mat-sorter; allenast
hwar och en noga i aft tager hela sommartiden öfwer, at ej gå i arbete
utan tröja eller liffstycke, som ej bör under hetta och swettning upknäp-
pas eller bortläggas, utan behållas på kroppen, tills all swettning är
förbi; äfwen ock, at wid alla tilfällen kroppen ej må hastigt
swalkas, genom klädernas för bittida bortläggning, hwilket noga bör
efterkommas, i synnerhet på alla the orter, som ligga wid stärgårdar,
stora stöar och träsk. Collegium är fullkomligen öfwertrygad, at thes-
se råd och medel skola wisa en önskelig wårkan allenast the blifwa rik-
tigt och beständig brukade. Skada är, at mången enfaldigt tror thet
et medel ej kan bota, som är ringa och finnes allmänt, men theremot
om thet köpes dyrt på Apotheket och har et främmande namn, så
hjelper thet säkrare. Har then sjuka så ej penningar, så ligger han
hälre i sit elände och förgås, än han nyttjar thet ringa och bekanta;
Han köper ock ofta på Apotheket sådana saker, som i myckenhet och
för intet finnes wid gården. Sådane böra underwisas och upmun-
tras af the förståndigare. Och på thet sättet kunna these medel, som
i sanning äro ibland the yppersta af våra Swenska måst fångbara
läkemedel, störa emot thet påsyftade ändamålet.